

Marek Ciara
(Warszawa)

**MATERIAŁY ANASTAZEGO LANDAU
(1876-1957)
(III-364)**

Anastazy Landau urodził się 18 sierpnia 1876 r. w Żychlinie koło Kutna jako syn Hermana, kupca i Marii z Lasmanów.

Anastazy Landau w 1894 r. ukończył V Gimnazjum w Warszawie, następnie w latach 1894-1899 studiował medycynę w Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1899-1902 podjął praktykę internistyczną w Szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie pod kierunkiem dr T. Dunina. W latach 1902-1903 uzupełniał studia w uniwersytecie w Berlinie i w uniwersytecie we Frankfurcie nad Menem. Po powrocie pracował jako asystent w Oddziale Wewnętrznym w Szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie (1903-1909), był ordynatorem oddziałów wewnętrznych w szpitalach w Rosji (1909-1917) i był specjalistą klinicznym w Głównym Rosyjskim Komitecie Gazowym (1917-1918). W latach 1921-1939 i ponownie 1947-1954 pracował na stanowisku ordynatora Oddziału Wewnętrznego w Szpitalu Wolskim w Warszawie. Podczas okupacji był więziony na Pawiaku, a następnie przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie w latach 1942-1947 pracował jako konsultant w Polskim Szpitalu im. Ignacego Jana Paderewskiego w Edynburgu.

W 1899 r. uzyskał doktorat w Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim po przedstawieniu dysertacji, *O mniej znanych i nieznanach objawach duru brzuszego*. W 1948 r. uzyskał docenturę chorób wewnętrznych w Uniwersytecie Warszawskim na podstawie rozprawy, *Ewolucja pojęć w patologii i leczeniu zapalenia płuc*.

W 1951 r. został profesorem nadzwyczajnym w Akademii Medycznej w Warszawie. W 1954 r. profesorem zwyczajnym. W latach 1954-1957 był kierownikiem II Kliniki Chorób Wewnętrznych w Akademii Medycznej w Warszawie.

Anastazy Landau specjalizował się w pulmonologii, gastroenterologii, endokrynologii klinicznej, nefrologii, kardiologii, diabetologii, hepatologii i leczeniu chorób wirusowych. Opracował między innymi nową metodę leczenia grypy „hiszpanki”, nową metodę leczenia chorób żołądka i dwunastnicy, jako pierwszy stosował w Polsce insulinę protaminowo-cynkową w terapii cukrzycowej i wprowadził metodę bronchografii w diagnostyce chorób płuc.

Był członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (1910) i Polskiej Akademii Nauk (1952). Był również członkiem towarzystw zagranicznych: Royal Society of Medicine (1941) i Societe Cardiologique Francaise. Odznaczony został Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski w 1951 r.

Związek małżeński zawarł z Wandą Tenczyńską artystką-malarką. Zmarł 6 lutego 1957 r.

Materiały Anastazego Landaua zostały przekazane do PAN Archiwum w Warszawie przez Elżbietę Feliksiak w 2001 roku. Spuściznę uporządkował i inwentarz opracował w 2013 r. Marek Ciara. W 2020 r. uzupełniono inwentarz o wstęp. Objętość zespołu to 0, 05 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z obowiązującymi w PAN Archiwum w Warszawie *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuściznie nadano układ chronologiczno-rzeczowy. Spuścizna zawiera materiały z lat 1894-1983. Materiały Anastazego Landaua znajdują się również w Głównej Bibliotece Lekarskiej im. Stanisława Konopki w Warszawie.

Materiały zostały podzielone na 5 grup tematycznych. W grupie I (jednostka 1) znajduje się niedatowany tekst wykładu o tyfusie. W grupie II – Materiały działalności organizacyjno–naukowej znajdują się w jednostce 2: zawiadomienie o uruchomieniu kredytu, korespondencja związane z pracą w Akademii Medycznej w Warszawie i w Państwowym Instytucie Gruźlicy oraz umowa wydawnicza z Państwowym Zakładem Wydawnictw Lekarskich z lat 1950-1956. W grupie III – Materiały biograficzne znajdują się w jednostce 3-4 dokumenty z lat 1933-1957 obrazujące przebieg kariery zawodowej i sprawy dotyczące sytuacji materialnej. W grupie IV – znajduje się nieliczna korespondencja wpływająca A. Landaua oraz korespondencja Janiny Feliksiak z Główną Biblioteką Lekarską z lat 1950-1983. W grupie V –Materiały rodzinne znajdują się materiały dotyczące żony twórcy spuścizny Wandy z Tenczyńskich z lat 1894-1911.

W Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie spuściźnie nadano sygnaturę III-364. W wyszukiwarce szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/656/0. Inwentarz liczy 6 jednostek archiwalnych.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Anastazego Landau w PAN Archiwum w Warszawie, sygnatura III-364
2. *Anastazy Landau*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Anastazy_Landau
3. *Landau Anastazy*, [w:] *Nowa Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 3, Warszawa 1995, s. 663
4. *Landau Anastazy* [w:] Śródka A., *Uczni polscy XIX-XX stulecia*, t. II, Warszawa 1995, s. 457-459

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1
II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej	2
III. Materiały biograficzne	3 - 4
IV. Korespondencja	5
V. Materiały rodzinne	6

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

1. Tyfus

Tekst wykładu
B. d., rkp., l., k. 12

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO – NAUKOWEJ

2. Akademia Lekarska w Warszawie

Państwowy Instytut Gruźlicy w Warszawie
Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich

Zawiadomienie o uruchomieniu kredytu na prace naukowo – badawcze, umowa wydawnicza, korespondencja
1950 – 1956, rkp., masz., l., k. 14

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

3. Dokumenty osobiste i potwierdzające przebieg kariery zawodowej

Postanowienie sądu o odtworzeniu aktu urodzenia, umowa o pracę, legitymacje: Instytutu Gruźlicy w Warszawie, Izby Lekarskiej w Warszawie, nadanie Złotego Krzyża Zasługi, zatwierdzenie uchwały Rady Wydziału Lekarskiego UW o habilitacji, zaświadczenie o uprawnieniu do praktyki lekarskiej, mianowanie na profesora tytularnego Akademii Medycznej w Warszawie, powołanie na członka PAN, spis publikacji
1947 – 1957 i b. d., rkp., masz., l., k. 41

4. Sprawy finansowe i stan zdrowia

Podwyżka uposażenia, książeczka oszczędnościowa, karty informacyjne ze szpitala, decyzja emerytalna ZUS, potwierdzenie wpłat, korespondencja z bankiem, odpisy aktów notarialnych, ksiąg wieczystych, korespondencja urzędowa dotycząca nieruchomości A. L., przydział mieszkania
1933 – 1955, rkp., masz., j. ang., pol., l., k. 71

IV. KORESPONDENCJA

5. Bierut Bolesław	1955	1.	1
Janczewski Stanisław	1950	1.	2
Komornik Sądu Grodzkiego w Otwocku (podpis nieczytelny)	1950	1.	1
Minc Hilary	1951	1.	1
Główna Biblioteka Lekarska do Janiny Feliksiak	1983	1.	1
Korespondencja wpływająca i osób trzecich			
1950 - 1983, rkp., l., k. 10			

V. MATERIAŁY RODZINNE

6. Wanda Tenczyńska-Landau – żona A. L.
 Odpis aktu chrztu, świadectwo szkolne
 1894 – 1911, rkp., masz., druk, j. pol., ros., k. 10